

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

27 februari 2006

VERSLAG VAN DE VLAAMSE REGERING

Vlaamse vinger aan de Europese pols

Overzicht van voor Vlaanderen belangrijke EU-dossiers in 2006

Januari 2006

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door mevrouw Sabine Poleyn**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames Katleen Martens, An Michiels, Marie-Rose Morel, Linda Vissers;

mevrouw Kathleen Helsen, de heer Luc Martens, de dames Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;

de heren Karlos Callens, Gilbert Van Baelen, mevrouw Marleen Vanderpoorten;

de heer Ludo Sannen, mevrouw Anissa Tamsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

mevrouw Cathy Berx, de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heer Jan Laurys;

de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van der Borgh;

de heer Chokri Mahassine, mevrouw Elke Roex, de heer Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;

de heer Kris Van Dijk.

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie had op 23 februari 2006 een gedachte-wisseling met de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het verslag van de Vlaamse Regering. Vlaamse vinger aan de Europese pols. Overzicht van voor Vlaanderen belangrijke EU-dossiers in 2006. Januari 2006.

1. Toelichting door de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming

De minister brengt verslag uit van de vergadering van de Raad van Europese ministers van Onderwijs, die hij tijdens de voormiddag op 23 februari 2006 heeft bijgewoond. Op de agenda stond vooreerst de mededeling van de Europese Commissie aan de Lentetop: 'Time to move op one gear. A new partnership for growth and jobs'. Het gaat om een actualisering van de Lissabonstrategie en is een document met doelstellingen en benchmarks voor economische groei en ontwikkeling en werkgelegenheid. Daarin wordt natuurlijk ook verwezen naar het hoger onderwijs. Ook de eigen bijdrage van de Raad Onderwijs voor de top stond op de agenda. Dat is een interimrapport met een aantal vaststellingen over de mate waarin de Lissabondoelstellingen en de eigen doelstellingen waargemaakt worden, waaraan een beleidsconclusie gekoppeld is. Vervolgens was er een voorstel van aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot sleutelcompetenties voor levenslang leren. Er was ook een mededeling van de Europese Commissie over een Europese indicator voor taalvaardigheid en een over een nieuw kader voor meer-taligheid.

De minister geeft commentaar op een aantal van die agendapunten. De voorbereiding van de Lentetop noemt de minister een interessant document. Het is een soort interimrapport van hoe ver het staat met het programma Onderwijs en Vorming 2010. Op onverwacht korte termijn is een spectaculaire stijging vast te stellen van het aantal gediplomeerden in exacte wetenschappen en technologie, waardoor de gestelde benchmark al ongeveer waargemaakt is. Inzake de andere doelstellingen van de Europese onderwijsministers, bijvoorbeeld voor de vroege schoolverlaters en de ongekwalificeerde uitstroom,

wordt er daarentegen weinig vooruitgang geboekt. Daar is eigenlijk zeer weinig over gezegd.

Het belangrijkste controversiële element is dat de Europese Commissie in haar basisdocument voor de top zegt dat de EU-landen 2 percent van het bruto binnenlands product zouden moeten investeren in hoger onderwijs. Vlaanderen zit daar, met 1,8 percent, vrij dicht tegen. Een aantal Europese ministers hebben zich in principe verzet tegen dat soort van maatstaf: geld uitgeven is een input, maar hen interesseert een output. Het gaat om reacties van vertegenwoordigers van landen die relatief weinig geld besteden aan hoger onderwijs. Zo heeft Luxemburg nauwelijks hoger onderwijs. Ook de Portugezen, de Spanjaarden, de Duitsers en de Fransen hadden het moeilijk met dergelijke doelstellingen.

De minister vervolgt dat er ook een uitvoerige discussieronde was over het document met betrekking tot de acht sleutelcompetenties levenslang leren, dat door de Europese Commissie was voorbereid en waaraan in de werkgroep ondertussen al verder gewerkt is. Die competenties draaien onder meer rond taalkennis, wiskunde, wetenschappen, sociale vaardigheden en leren leren: het zijn de klassieke basiscompetenties. Minister Vandenbroucke heeft daarover gesteld dat het goed was dat daarin vooruitgang wordt geboekt. Hij heeft gepleit voor voldoende aandacht voor de zwakkere groepen, die het moeilijk hebben om die competenties te verwerven, maar tegelijk ook voor een voldoende grote ambitie. Hij stelt vast dat de tekst veel preciezer geformuleerd is voor de cognitieve dan voor de transversale competenties.

Een moeilijke vraag was: wat is nu eigenlijk de basiscompetentie inzake taal? Volgens minister Vandenbroucke is de notie moedertaal niet zo relevant als het gaat over de vraag of mensen in Vlaanderen, Brussel en Wallonië leren leren. Dan moet de competentietaal uitgedrukt worden met een verwijzing naar de instructietaal, niet de moedertaal. Eén minister ging daar helemaal niet mee akkoord: hij vreesde dat op die manier het belang van taalverscheidenheid zou worden verwaarloosd. Maar de meesten van zijn collega's waren het wel met minister Vandenbroucke eens.

De Scandinavische, Ierse en Britse ministers pleitten ervoor de sleutelcompetenties niet enkel toe te spitsen op het leerplichtonderwijs maar ze te plaatsen in het kader van het levenslang leren. De Fransen willen

een negende competentie toevoegen: de basiskennis over de Europese Unie.

Minister Vandenbroucke denkt dat het nog een vrij langdurig proces zal zijn: het is een moeizame diplomatieke arbeid om op enkele pagina's uit te schrijven wat in het Europa van de Vijfentwintig sleutelcompetenties moeten zijn in het kader van het levenslang leren. Overigens zal die oefening voor Vlaanderen niet veel veranderen, omdat onze eindtermen de lat al hoger leggen.

Zeer boeiend was de discussie over de indicator vreemdetalenkennis, de zogenaamde taalvaardigheidsindicator. Er zal daarvoor op hoog niveau een groep van experts geïnstalleerd worden. Minister Vandenbroucke vindt dat belangrijk, hoewel hij de besluitvorming niet aan die groep wil overleveren maar in handen wil laten van de Raad. Men wil een grootschalige test organiseren over de kennis van vreemde talen bij leerlingen in Europa. Daarbij rijst onmiddellijk de vraag: wat test men en wanneer doet men dat? Wat men test, is een gevoelig punt. Uit pragmatische overwegingen kan men niet alle kennis van alle talen tegelijk beginnen te testen in Europa: dat is zeer omslachtig en duur. Op dit ogenblik stelt de Europese Commissie voor om voor de vijf grote talen: Frans, Duits, Engels, Italiaans en Spaans, die in vele onderwijssystemen als tweede of derde taal aan bod komen, een test te ontwikkelen en daarnaast nog een test te ontwikkelen voor die talen die erg belangrijk zijn voor het vreemdetalenonderwijs in een aantal landen en daar op een voldoende grote schaal onderwezen worden. Minister Vandenbroucke heeft gezegd dat hij zich moeilijk kon inbeelden dat het Nederlands daar niet bij zou zijn omdat het een van de officiële talen is van een land met meerdere officiële talen en omdat het de eerste vreemde taal is die een belangrijk aantal landgenoten onderwezen krijgt. De Finse minister heeft hetzelfde gezegd over het Zweeds. Minister Vandenbroucke maakt zich daar niet zo veel zorgen over: hij denkt dat de kennis van het Nederlands wel zal worden getest. Er ontstaat natuurlijk wel een groter debat bij de kleine lidstaten, zoals Estland, Litouwen of Portugal, die stellen: alle talen moet worden getest, of geen enkele.

Een tweede punt van discussie, waarover Vlaanderen een uitgesproken standpunt heeft, maar waarover geen consensus bestaat, betreft de leeftijd waarop de test moet worden afgenomen. Het voorstel van de Commissie is nu dat te doen op het niveau ISCED2: lager secundair onderwijs. Vlaanderen, met nogal wat andere lidstaten, zegt dat dat niet goed is omdat dan alleen maar de kennis van een eerste vreemde taal in de praktijk kan worden getest: het Engels. Als men

minstens de kennis van twee vreemde talen wil testen, moet men wachten tot na het niveau ISCED2, vijftien tot zestien jaar. Met dat pleidooi stond minister Vandenbroucke lang niet alleen. Er is ook verwezen naar de expertise van de Raad van Europa. Belangrijk lijkt de minister de adviesraad die zal worden opgericht.

De minister meent dat dit in de toekomst een belangrijke oefening kan worden. Ze zal ten vroegste in 2008 op punt gesteld worden. Het is vanzelfsprekend dat Europa hierbij niet op de bevoegdheden van de lidstaten mag treden: onderwijs is geen Europese bevoegdheid. Maar een Europees kader waarin objectief onderzocht wordt waarom anderen beter of slechter scoren, lijkt de minister wel bijzonder nuttig.

Tijdens de lunch vond nog een informele discussie plaats over een mededeling van de Commissie met betrekking tot de strategie in verband met meertaligheid. De inleiding van de Commissaris was zeer summier en verder heeft de minister maar enkele interventies gehoord.

Er circuleert ook een voorstel van de voorzitter van de Europese Commissie om een Europees Instituut voor Technologie op te richten, een soort virtueel netwerk. Daarover heeft de minister nog geen standpunt ingenomen maar het lijkt hem wel een goede zaak. Niet alle lidstaten zijn er echter enthousiast over.

Op de achtergrond, maar daar is vanochtend niets over gezegd, is er tevens de zorg over de toekomstige ontwikkeling van het Europese budget voor levenslang leren en voor programma's zoals Erasmus en Leonardo. Dat is niet duidelijk, maar die budgetten staan wel onder druk. De ambities zijn aanzienlijk teruggeschroefd wegens het politieke debat over de Europese begroting. De Vlaamse Regering, de Belgische diplomatie en de parlementen moeten daar aandacht voor hebben.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw *Sabine Poleyn* merkt op dat dergelijke snelle feedback interessant is en het parlement dichter bij de Europese agenda brengt. Het is inderdaad niet duidelijk of de vervierdubbeling van het budget voor de programma's zoals Socrates en Erasmus goedgekeurd zal worden. Als dat toch het geval is, zijn de doelstellingen bijzonder ambitieus. Heeft Vlaanderen nog veel werk om die ambities te halen of scoort het redelijk goed?

De spreker zegt dat er een expertgroep of adviesraad voor de indicator van het taalvermogen zal worden opgericht. Wie zal daarin zitting hebben? Zijn de leden eerder pedagogisch of eerder technisch geschoold? Zal de minister de geplande Vlaamse taaltoetsen afstemmen op dat Europese initiatief of staat dat er los van?

Volgens mevrouw Poleyn hebben levenslang leren en de kerncompetenties met de Lissabondoelstellingen te maken. Ook die doelstellingen staan ter discussie omdat ze niet in alle landen bereikt worden. Klopt het dat de ministers toch willen doorgaan met de kerncompetenties, los van de algemene evaluatie van de Lissabondoelstellingen.

De *minister* antwoordt dat alle landen met de competenties willen doorgaan. Ze willen allemaal een consensus.

De minister zal de vergelijking tussen de Vlaamse Erasmusprestaties en die van andere landen schriftelijk aan de leden van de commissie bezorgen. Vlaanderen haalt de benchmark niet maar heeft wel een groot aantal studenten, ongeveer 2500 per jaar.

De minister beaamt dat het budget zorgen wekt. De commissie Barroso had aanvankelijk een enorme verhoging van de onderwijsbudgetten voorgesteld. Die verhoging is nu al teruggeschroefd tot een stijging met 40 percent. Gezien de uitbreiding van de Unie is het niet duidelijk of er meer beleidsruimte komt.

De Europese taaltesten zijn complementair aan de Vlaamse. Vlaanderen heeft een bijzonder probleem met de kennis van de instructietaal. In Europa gaat het over de kennis van de vreemde talen. Die zou, ook volgens de minister, eigenlijk gemeten worden aan het einde van de leerplicht. Zo kan vastgesteld worden of het onderwijssysteem produceert wat Europa verwacht, namelijk de kennis van twee vreemde talen. Dat komt trouwens overeen met de beleidsnota over vreemdetalenonderwijs die de minister tegen september klaar wil hebben. Het is dus alleen maar positief dat er een Europees testsysteem komt zodat de Vlaamse prestaties vergeleken kunnen worden met die van andere landen.

De test die de minister voor ogen heeft, is complementair aan de Europese, niet alleen qua voorwerp maar ook qua leeftijd. De kennis van de instructietaal zou vooral moeten worden getoetst bij het begin van de schoolloopbaan en op scharniermomenten. De minister denkt dat goed zijn in het onderwijzen

van de instructietaal belangrijk is voor een efficiënt vreemdetalenonderwijs. Als je de structuur van je eigen taal begrijpt en de taal natuurlijk voldoende beheerst, is het gemakkelijker de uitleg over de structuur van een andere taal te begrijpen.

De minister moet nog nadenken over het profiel van de expert die hij zal sturen naar de adviesgroep voor de indicator van het taalvermogen. Er bestaan gezonde meningsverschillen onder pedagogen en wetenschappers over vreemdetalenonderwijs. Daarom is het wijs om iemand te sturen die niet zeer geprononceerd één visie verdedigt, maar wel iemand die in staat is voor het hele onderwijsveld de synthese te maken. De minister heeft nog niemand aangeduid, maar de persoon zou de problemen van het Vlaamse onderwijssysteem moeten aankaarten.

De heer *Robert Voorhamme*, waarnemend voorzitter, merkt op dat de oprichting van een Europees Instituut voor Technologie ook ter sprake gekomen is op de jaarlijkse conferentie van EPTA, het Europees netwerk van parlementaire instellingen voor technologisch aspectenonderzoek. Het voorbije jaar was Vlaanderen met het viWTA daar voorzitter van. De conferentie heeft in dit parlement plaatsgevonden. Het ging onder meer over de invalshoek van het technologische aspectenonderzoek die men in dat Europese Instituut voor Technologie wou gerespecteerd zien. Het zou misschien interessant zijn om aan het viWTA te vragen om daar meer informatie over te leveren. Uiteindelijk werkt het voor het parlement. Het commissiesecretariaat zal deze informatie opvragen.

Op de vraag van mevrouw *Sabine Poleyn* wanneer de volgende Europese ministerraad over onderwijs plaatsvindt, antwoordt de *minister* dat de volgende informele ministerraad op 16 en 17 maart is, de formele op 18 en 19 mei.

Mevrouw *Sabine Poleyn* stelt voor om daarna een gedachtewisseling met de minister te houden. De *minister* gaat hiermee akkoord en stelt voor telkens rapport uit te brengen.

De verslaggever,

De waarnemend voorzitter,

Sabine POLEYN

Robert VOORHAMME